

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen), dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 28 februari 1933 till riksdagen avlämnad proposition, nr 164, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 13 juli 1926 (nr 398) om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen).

Härigenom förordnas, att lagen den 13 juli 1926 om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslagen), vilken lag, med ändrad lydelse av 9 § och av slutbestämmelserna i lagen, enligt lagen den 13 juni 1930 (nr 218) gäller till och med den 31 december 1933, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 31 december 1934; och skall beträffande sådan under tiden för sjöarbetstidslagens giltighet begången förseelse, som avses i 21—24 §§, ävensom i fråga om domstol i tvistemål, som bör bedömas efter samma lag, vad i lagen är stadgat fortfara att gälla även efter den 31 december 1934.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft *dels* en i anledning av propositionen inom andra kammaren av herrar *Lindberg* i Stockholm och *Ström* väckt motion, nr 448, *dels* en i samma kammare av herr *Andersson* i Stockholm väckt motion, nr 260, *dels* ock en i samma kammare av herrar *Brädefors* och *Hagberg* i Luleå väckt motion, nr 251, den sistnämnda motionen dock allenast såvitt däri framstälts förslag till bestämmelser angående arbetstiden för sjömän.

I motionen II: 448 hava motionärerna, i det att de framhållit, att det enligt propositionen syntes vara meningen, att en revidering av sjöarbetstidslagen skall ske under år 1933, hemställt, dels att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att de synpunkter, som

motionärerna i sin motion framhållit, måtte av dem, som få utredningen om hand, beaktas, dels att i sådan skrivelse understrykes vikten av att en utredning snarast möjligt verkställas, samt dels att ifrågavarande utredning överlämnas åt särskilt tillkallade sakkunniga.

Motionen II: 260 utmynnar i den hemställan, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i sjöarbetstidslagen, att denna kommer att omfatta även bogserfartyg under 20 nettoton, och att vid bogsering i hamnarna sjöarbetstidslagens bestämmelser om arbetstid för fartyg i hamn tillämpas, alternativt att bogserbåtspersonal inrymmes i lagen om arbetstidens begränsning av den 16 maj 1930.

I motionen II: 251 hava motionärerna framhållit, att det för att ernå effektiva åtgärder till skydd för sjöfolkets intressen vore nödvändigt, att »Sjölag och Sjömanslag» jämte »Sjöarbetstidslagen» reviderades och att utredningssakkunniga omedelbart utsåges. För tiden intill dess att denna utredning blivit genomförd och ovannämnda lagars bestämmelser reviderade hava motionärerna föreslagit, att riksdagen måtte besluta fastställa vissa nya bestämmelser att omedelbart träda i kraft, vilka sedan skola inarbetas i den reviderade lagen. I vad motionen avser andra förslag än sådana, som röra bestämmelser angående arbetstiden för sjömän, har motionen tidigare behandlats av utskottet i dess utlåtande nr 14. Vidkommande arbetstiden för sjömän har i motionen föreslagits följande nya bestämmelser att omedelbart träda i kraft, vilka sedan skola inarbetas i den reviderade lagen:

»Angående arbetstiden och arbetsbestämmelser:

a) Arbetstiden ombord på alla fartyg utgör under väg för manskap och officerare på däck 8 timmar och indelas i tre vakter, i maskin fyra vakter samt för intendenturpersonal 8 timmar. I hamn skall arbetstiden för alla kategorier vara 7 timmars arbetsdag och 40-timmarsvecka, inom tropikerna 6 timmars arbetsdag med full lönekompensation. Arbetstiden förlägges mellan klockan 7—16.

b) Begreppet »säkerhetstjänst» avskaffas. Allt arbete utöver ordinarie arbetstid ersättes med övertidsbetalning.

c) I hamn får besättningen icke användas i arbete utöver ordinarie arbetstid.

d) _____

e) Däcksmanskap åtnjuter 2 veckors sammanhängande semester och maskinmanskaper 4 veckors sammanhängande semester årligen med full lön.

f) Varje sön- och helgdag på sjön kompenseras med motsvarande fridagar i hamn.»

Beträffande de skäl, som ligga till grund för det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget, tillåter sig utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, att hänvisa till propositionen; och får utskottet i fråga om vad motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden hänvisa till motionerna.

Gällande lag om arbetstiden å svenska fartyg (sjöarbetstidslag) utfärdades den 13 juli 1926 (nr 398) och förklarades därvid skola gälla från och med den 1 januari 1927 till och med den 31 december 1930. Samtidigt utfärdade Kungl. Maj:t förordning (nr 399) med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av lagen med samma giltighetstid som denna.

Den 19 februari 1930 avgåvo kommerskollegium och socialstyrelsen, sedan samråd ägt rum med de av Kungl. Maj:t utsedda s. k. sjöarbetstids-sakkunniga, om vilka förmäles i 4 § i tillämpningsförordningen, ett utlåtande, däri ämbetsverken framhöllo, hurusom lagen, med hänsyn till åtskilliga framförda ändringsförslag, i stor utsträckning syntes tarva revision, vilken emellertid med nödvändighet förutsatte en särskild utredning. En sådan utredning kunde med visshet förutses komma att taga åtskillig tid i anspråk. Ämbetsverken funno det därför vara lämpligast, att åt den gällande lagen gavs någon tids förlängd giltighet. Samtliga med en revision av lagen förbundna spörsmål sammanhänge emellertid med förestående behandling av ämnet utav den internationella arbetsorganisationen. Längden av en prolongering borde därför bestämmas så, att det resultat, vartill den internationella arbetskonferens komme, som skulle behandla ämnet, kunde beaktas, då förslag till revision av den svenska lagen framlades. Ämbetsverken tillstyrkte med anledning därav, att åt 1926 års lag förlänades fortsatt giltighet under en tid av ytterligare tre år. I enlighet med detta förslag, som upptogs i kungl. proposition till 1930 års riksdag (nr 242), vilken godkändes av riksdagen (skrivelse nr 227), erhöll sjöarbetstidslagen fortsatt tillämpning till och med den 31 december 1933. Lag härom utfärdades den 13 juni 1930. Genom kungörelse den 7 november 1930 utsträcktes giltigheten av förordningen den 13 juli 1926 med närmare föreskrifter rörande tillämpningen av sjöarbetstidslagen under samma tid som lagen.

I enlighet med vad som anförts i nyssnämnda skrivelse, 227/1930, jämförd med andra lagutskottets utlåtande i ärendet, nr 33, däri utskottet förklarat sig förutsätta, att viss utredning igångsattes, uppdrog Kungl. Maj:t samtidigt med den nya lagens utfärdande åt kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt att verkställa utredning rörande de erinringar och ändringsförslag, som framstälts eller under utredningens gång kunde komma att framställas i fråga om sjöarbetstidslagen, varvid jämväl borde tagas i övervägande ett vid 1930 års riksdag motionsvis framlagt förslag till sjöarbetstidslag av annat innehåll, än det genom propositionen nr 242 vid samma riksdag framlagda lagförslaget ägde. Myndigheterna hade att till Kungl. Maj:t inkomma med berörda utredning jämte det förslag, vartill densamma kunde föranleda.

Utredningen har därefter under viss samverkan med de s. k. sjöarbets-tidssakkunniga blivit igångsatt.

Vid 1932 års riksdag hemställde herr Ström m. fl. i en motion, II: 370, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en ut-

redning angående sådan ändring i lagen om arbetstidens begränsning, att bogserbåtspersonal m. fl., som vore sysselsatta å fartyg, som trafikerade vissa hamnområden eller andra kortare sträckor, inrymdes under denna lag.

Andra lagutskottet framhöll i sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 25, bland annat, att spørsmålet om lagstadgad reglering av arbetstiden för bogserbåtspersonal m. fl. vore föremål för den utredning, som Kungl. Maj:t den 13 juni 1930 uppdragit åt kommerskollegium och socialstyrelsen. Det syntes utskottet icke föreligga anledning för riksdagen att hos Kungl. Maj:t då begära utredning i frågan, varför utskottet hemställde, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Reservation anmäldes av herr Lindhagen.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Genom remiss den 13 januari 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium och socialstyrelsen att vid fullgörande av sitt utredningsuppdrag taga under övervägande en av Göteborgs 3:e maskinist- och eldarefackförening gjord framställning om reglering av arbetstiden för besättningen å bogserfartyg med en nettodräktighet under 20 ton.

Den 21 i samma månad anhöll herr Ström om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för handelsdepartementet få rikta följande fråga: »Kan man förvänta att regeringen, till årets riksdag, framlägger lagförslag om reglering av arbetstiden för bogserbåtspersonal?»

Berörda anhållan bifölls sedermera av kammaren.

Interpellationen har hittills icke blivit besvarad.

I gemensamt utlåtande den 25 januari 1933 hava kommerskollegium och socialstyrelsen föreslagit provisorisk förlängning av 1926 års sjöarbetstidslag för ytterligare tre år. Ämbetsverken hava därvid framhållit, bland annat, att det förut omförmälda internationella arbetet i ämnet blivit avbrutet, samt att myndigheterna med hänsyn därtill icke kunnat slutföra den utredning, som uppdragits åt dem. För den händelse förlängning av sjöarbetstidslagen komme till stånd, ansågo ämbetsverken det icke förefinnas skäl att nu ifrågasätta några ändringar i lagen.

Föredragande departementschefen har i propositionen anfört bland annat:

»Det är beklagligt, att denna fråga, som är av så utomordentligt stor betydelse för vår sjöfartsnäring och inom densamma anställda, icke, såsom man tydligen utgick från vid 1930 års riksdag, under den förlängda provisorietiden kunnat föras fram till ett sådant läge, att det nu vore möjligt att få till stånd en definitiv reglering av lagstiftningen å området. De erfarenheter, som vunnits under denna lagstiftnings giltighetstid, torde giva tillräckligt underlag för den revision, som vid en sådan reglering bör kom-

ma till stånd. Självklart har den internationella handläggningen av förevarande fråga det största intresse även ur svensk synpunkt. Den får emellertid icke vara ett hinder för vidtagandet snarast möjligt av de förändringar i den svenska lagstiftningen, som befinnas påkallade av redan vunna erfarenheter. Det är heller icke någon anledning befara, att en förbättrad sjöarbetstidslag skulle vålla några svårigheter för anslutning från svensk sida till en eventuell internationell konvention. Emellertid synes det mig icke lämpligt att framlägga förslag till en revision innan den med anledning av riksdagens skrivelse igångsatta utredningen slutförts. Denna utredning bör därför med det snaraste fullföljas.

I avvaktan på resultatet av utredningen, som jag förutsätter kunna slutföras så tidigt under innevarande år, att frågan efter erforderliga remisser och lagrådets hörande skall kunna föreläggas nästa riksdag, finner jag mig böra förorda, att åt den nu gällande sjöarbetstidslagen förlänas förlängd provisorisk giltighet till och med 1934 års utgång.»

Den 24 februari 1933 har Kungl. Maj:t anbefallt kommerskollegium och socialstyrelsen gemensamt att omedelbart fullfölja den av dem enligt Kungl. Maj:ts uppdrag den 13 juni 1930 igångsatta utredningen och till Kungl. Maj:t före den 1 oktober 1933 inkomma med densamma jämte förslag till lagstiftning i ämnet.

Den pågående utredningen rörande sjöarbetstidslagen skall enligt givna direktiv vara avslutad senast den 1 nästkommande oktober. I avvaktan på att denna utredning slutföres finner utskottet det lämpligt att, såsom i propositionen föreslagits, låta nu gällande sjöarbetstidslag äga giltighet under ytterligare ett år eller till och med den 31 december 1934. Mot avfattningen av det i propositionen framlagda förslaget till lag om sådan fortsatt giltighet av sjöarbetstidslagen har utskottet intet att erinra.

Utskottet anser för sin del, att det ej skulle vara lämpligt att före den nyss omtalade utredningens avslutande göra ändringar i gällande lagregler på detta område. Utskottet kan därför icke förorda de yrkanden, som framställts i motionerna II: 251 och II: 260.

Enligt det uppdrag, som år 1930 lämnades de utredande ämbetsverken, skola dessa beakta de erinringar och ändringsförslag, som under utredningens gång komma att framställas. Man har alltså anledning förutsätta, att de synpunkter, som motionärerna framfört i motionen II: 448 rörande innehållet i en ny blivande sjöarbetstidslag, i enlighet med motionärerernas hemställan komma att under utredningen tagas under omprövning. För att denna utredning snarast möjligt kommer att göras färdig borga de direktiv i sådant hänseende, som Kungl. Maj:t för kort tid sedan lämnade till de utredande myndigheterna. Att i det läge, dit utredningen nu hunnit, överlämna dess slutförande åt särskilt tillkallade sakkunniga kan utskottet icke förorda. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att kommerskollegium och socialstyrelsen fullgjort hittills verkställt utredningsarbete i samråd med de s. k. sjöarbetstidssakkunniga, vilka företräda

Utskottet

såväl rederirörelsen som olika grupper av fartygsanställda. All anledning synes föreligga att antaga, att även det fortsatta utredningsarbetet kommer att ske i enahanda ordning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas,

B) att motionen II: 251, såvitt däri framställts förslag till bestämmelser angående arbetstiden för sjömän, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda,

C) att motionen II: 260 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, samt

D) att motionen II: 448, såvitt densamma icke blivit i motiveringen till utskottets utlåtande besvarad, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 31 mars 1933.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman*, *Linder**, *Sigfrid Hansson**, *Frändén*, *Sam Larsson*, *Öhman*, *P. Sandström** och *Olof Carlsson**;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Skövde, *Magnusson* i Kalmar, *Johanson* i Hallagården, *Olovson* i Västerås, *Aronson*, *Sandberg**, *Hermansson* och *Johansson* i Tväråselet.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.